

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Masekhet megilat ta'anit

Avraham Segal <mi-Kraḳo>
<אקארקמ> ל"גס ץרפ מהרבא ןב ל"גס ףסוי ןב יולה מהרבא

Amsterdam, 419 [1658/1659]

המדקה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10315

הקדמה

ב

היקרים והישרים הנריבים האחים הגבירים האלופים והמרומים כמד אהרן סיניאור
יצו וכמד רוד סיניאור בני האלוף והמרומם לכבוד ולמעלה הגביר יעקב סיניאור
ז"ל כגזע ספרדים יצו :

הגדתי

היום לה' אלהינו שאינני כפוי טובה
ולחזיר מסדו של מקום שבאתי אל
הארץ הזאת ואל מקום הקדוש ק"ק המבורך ברוך ה' אשר
לא עוב מסדו ואמתו מאנרהם עבדו והנמני כדרך אמת
ללכת אל בית מועלתכם אכשי מסד ואכשי מעשה והכרתי
את מדת טובכם וענותכותכם וכמשאל כל מקום שאתם
מוזא גדולתו שם מוזא אתה ענותנותו ובתיכם פתוחים
לרובה ומחויקים ידי לומדי תורה ומכס לא מנעתם
מפי והייתי מאובלי שלמכסם אמרתי בלבי להעלו
על שלמכס מה שעולה על שלמן של מלכים מאן מלכי
רבנן ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי ו התורה
שבקרא ראשית אשר נתן לי ה' כפי סלקי שקבלתי על הר
סיני והנחתי לפניכם כי יש למעלתכם חלק גדול במזוה
ון בהדפם הספר ותהיה מכתת בכורים הספר הזה רנויה
לפניכם להיות לכבודכם ולפכוד בניכם ותוכל להיות בתי
לימודי ה' לומדי תורה בתי אחרו מאל עאל דרמים הבנן
הוון ליה בנן רבנן יהי שלום במילכם ושלום בארמכות
הואיל ואתא עמות בכורים לידן בימא בהו מילתא
לכבודכם כי רש' מפרש על הפסוקים ארמי
אבד אבי וירד מצרימה * ויגר שם במתי מעש ויהי שם לבני
גדול עגום ורבי וירעו אתנו המצרים ועמנו ויתנו עלינו
עבודה קשה וכמשקל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קולינו
וירא את עבינו ואת עמלינו ואת למצינו כדי להזכיר מסדו
של מקום מעשה לישראל וקשה לי מאי הוכרת מסד הוא
שהיו ישראל לבני גדול במצרי להיות עבדים לפרעה עיקר
הכס היה שהוציא הק"נה את ישראל מארץ מצרי משעבוד
הקשה וה"ל ארמי אבד אבי וירד מצרימה וירעו לנו
המצרים וגו' וישמע ה' את קולינו וירא את עבינו וגו'
וכל לתרן כי יש שלשה תרומים על הקושיא שמקשים כל
המפרשים לא איש אל ויכוב הוא אמר ועבדו וענו אותם
ארכע מאות שנה לישראל לא היו רק רד' שנים ועיקר
השעבוד קושי לא היה רק פ"ו שנה משכולד מרים וכמקום
אמר ומשכבני ישראל אשר ישנו במצרים שלשים
וארכע מאות שנה התירן הראשון הוא מי כתיב בארץ
מצרים בארץ לא להם כתיב הגירות התחיל משכולד יצאק
כמה פעמים כתי בתורה ויגר אנרהם ויגר יצאק ומאותו

הומן יש ארכע מאות שנה כי קודם ירדת ישראל למצרים
היו בגלות משכולד יצאק והתירן השני * שמעתי ענין
כאמר למה באמת היו ישראל בשעבוד הקשה פ"ו שני ולא
פחות ולא יותר משכולד מרים : אלא באמת הק"נה אמר
ועבדו וענו אותם ארכע מאות על ישראל מה שהם על
הרוב ס' רבוא וישראל היו במצרים יותר מזה ארכע פעמי
כמו שמצינו בפסוק וממושים עלו בני ישראל מארץ מצרי
אמרו ח"ל ארכע חלקים עתו בשלשת ימי אפילה בתוך
מצרים וסלק אחד יצאו מארץ מצרים וישראל עכ"פ יצאו
מארץ מצרים ס' רבוא והיו במצרי ארבעה פעמים ככה א"כ
עבדו במצרים כפ"ו שנה מה שהיה להם לעבוד בת"ל שנה
כי ארבע פעמים פ"ו הוא כמין ת"ל ג"כ שומעתי ולזה
אמרתי זהו כוונת הפסוק וימת יוסף וכל אחיו וכל הדוד
ההוא ובני ישראל פרו וישרנו כי אמרו ח"ל כל זמן שיוסף
ואחד מן השבטי' היה קיים לא התחיל השעבוד אבל כיון
שמיתו כולם התחיל השעבוד ועיקר תקנת' היה שפרו ורבו
והיו זמן קצר בגלות לכן אמר וימת יוסף וכל אחיו וכל
הדוד ההוא והתחיל השעבוד לכן ובני ישראל פרו וישרנו *
וזה כוונת הפסוק וימת פרעה מלך מצרים * ויאכחו בני
ישראל מן העבודה אמרו ח"ל עיקר אכמתם היה שכנטרע
פרעה ורופאים אמרו לשקוט הבנים קטנים של ישראל
ולרמוץ אותם בדמים שלהם וכשביל זה כאכחו והקשו כל
המפרשים ז"ל הפסוק אמר הטעם אכמתם מן העבדה
ויאכחו בני ישראל מן העבדה אבל לדרכנו יונן דבשלמא
קודם לכן היה להם נחמה ובני ישראל פרו וישרנו שיהיו
זמן חושט בגלות כמו שאמרו ח"ל עכשיו שנשחטו בני
ישראל א"כ יהיו זמן רב בגלות לכן בשביל זה ויאכחו בני
ישראל מן העבדה זהו התירן השני * והתירן השלישי הוא
השעבוד הקשה היה משלים הומן וכבר הארכתי בזה
בחיבורי הגדול שהתחלתי לשכר על התורה ולזה אמר
הפסוק ארמי אבד אבי להזכיר מסדו של מקום שהוציא את
ישראל מצרי ויוקשה לך עדיין לא היה הומן מושל לכן אמר
שלשה תרומי שאמרו הראשון ארמי אבד אבי וירד מצרימה
ר"ל בשילה בקש לכן לעקור את הכל וזה היה קוד' ירידה
מצרימה ואמר כך וירד מצרימה ובתירן הגלות שהיה להת
קודם ירדת מצרים והגלות שהיה להם במצרי' הומן כשלא

א ב ג ד ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת ית

ביאור
הפסוק
ארמי אבד
אבי וגו'
ענין כמאל
למה היו
ישראל בגלו
בשעבוד
הקשה פ"ו
שנה לא
פחות ולא
יותר
ביאור
הפסוק
וימת מלך
מצרים
ויאכחו
בני ישראל
מן העבודה

הקרמה

היתה לאחד אני בקש לעקור את הכל וה' הציל אותי ובאתי אל המקום הזה ומצאתי מן כשיכס לכן להראות שאיני כפוי טובה אמרתי להבי' מנחת בכורי לפניך וכזכו עשיית דורש מנוה האנוורה בענין וזו תכנסו לארץ הקדושה וזוכה לבנין ירושלים אמין: כה דברי אהובכס שלומכם ומבקש טובתכם בלב שלם וכנפש מפניה:

נהתי דרוץ השני ויגר סס נחמי ופס ויהי סס לגוי גדול א"כ היו עובדים כפ"ו שנה מה שהיש להם לעבוד כמ"ל שנים כמו שאמרו והתי דרוץ השלשי וירעו לנו הווצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה והשעבוד הקשה השלים הזמן לכן כשכיל זה וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו וגו': והנה כשהיתי בתוך המהפכה של מדינת פולוניי' הגוירה

נאם אברהם בן מוהר"ר יוסף זצ"ל בן האלוף והמופלג החסיד מוהר"ר אברהם פריץ סג"ל מקראקא מדינת פולין קטן:

הקרמה

אמר המחבר

למודין בנרות ואין הנרות מנויות לבוא עליהם אלא בזמן הזה שהם למודים בנרות והנרות באות עליהם בכל שנה ושנה אם היו כל הימים דיו וכל האנשים קולמוסי' וכל בני אדם לבלרין אינם מספיקין לכתוב הנרות הבאות עליהם בכל שנה ושנה: ד"א אין שוטה כפגע ולא בשר המת מרגיש באיזו זמן עכ"ל: ואם זה נאמר בימיהם ומה נאמר ומה נדבר בזמננו בימים האלו שנרתה מרובה מחברתה כוודאי אלו כל הימים דיו וכל האנשים קולמוסי' וכל בני אדם לבלרין אינם מספיקין לכתוב הנרות הבאות עלינו משנת ת"מ לפ"ק עד שנת תמ"א לפ"ק ועדין לא שקטה הארץ מתרועעת מלחמה כמעט בכל העול' השם יגיל את פליטת ישראל. וראיתי במגילת תענית כסופו כותב כל הימים שמחויבים להתענות בהם מן התורה ומן הראוי להזכיר התענית צבור מה שרכנן גאוני ארץ ומכמים של מדינת פולנייא בהסכמת ארבע ארצות גורו תענית במדינת פולין ביום כ' סיון שנת ת"מ לפ"ק קבלו עליהם לקיים לעולם. וגם לי לזכרון כתבתי תענית שלי ר"ס אייר שנת תט"ו לפ"ק:

אני הנכר ראה עני בשנת עברתו עשה ה' אשר זמס בצע אמרתו השליך משמים ארץ תפארתו. בשנת ת"ו י"ד נ"ו לפק וכתמבר האות מ"ס אל ת"ו י"ד ו"ו וכעשה מ"תו כמו שאונו בספר גלאנטי כשנאה הכתש אל מוה המשיכה בדברים עד שפתחה באות ו' דהיינו מפרי העץ הגן כאכל יוד בטל הכתש אות מ' ושם אותנו על ורועו השימאלי והיה עמתינו ו' ת' מפניה כדי להיות מו"ת ככון לפניהם התחיל לפתותה עד דכתיב ותרא האמה וגו' שרצו ו' ת' לחנר עם אות מ' ל' הו' מות ככון לפניה 'אות מ' ס' ביתה עולה ויורד' ולא רצתה לחנר עמהם עד שכתפתה ויהבת ו' ת' ד' זמנין נאפיקת לאות מ' ס' דכתיב 'ותרא 'ותקס מפריו' ותאכל 'ותתן וכעשה מות מ' ד' נדדין עכ"ל: ובזמננו כסרנו כמה וכמה קבלות קדושות ובתי מקדשות מעט שלנו בר"ס אייר שנת ה'כ"ו ונהרגו כמה וכמה מאות בעלי הבתים ובתוכם היו גאוני ארץ ובעלי התריסין הם ונשותיהן וטפס ומעט כולטו מפני המרד ואני הנכר הייתי בתוך המפכ"ו וכפשע היה ביני ובין הנוות מי יוכל לספר גדול הכס והכפלאות ומחד גדול שעשה הק' בה לעבדו אברה' על זה דאנה לבי נחשכה עיני על שרא תי באשר האויבים קרבו אלינו קפצו כוזה וכמה כפשות מישראל לתוך המים על קדושת השם ואני הייתי כיונה בחגוי הכלעו' המשימי ממים רבי' ככן כתבתי לי זה היום ר"ס אייר שנת תט"ו לפ"ק מגילת תענית' וקבלנו עלינו אני ואנשי ביתי כל שנה ושנה כזה היום תענית ולשאום כלילה אשר התענית כמו שמחת טורים על גדול הכס שעשה לי הק' בה ביום ה'כ"ל. וראיתי וקראתי כווסכת מגילת תענית שכתב שם פרק י"ב וז"ל ומי כתב מגילת תענית סיעתו של רבי אליעזר בן חניכא בן חזקיה בן גרון כתבו מגילת תענית ולמה כתבוה מפני שאין

ואגבוה

ראיתי במגילת תענית שאין לחסכת וז' פירוש כלל ויש בתוכה כמה שטות חמורות ועמוקות שנוגעים כמעט לכל התלמוד בבלי ולפעמים לתלמוד ירושלמי וה' גילה זה הספר שבא לידי מיום שכתברתי מארץ מולדתי ובאתי א' ק"ק המבורג אל המכהב שתי ישיבות של הספרדיים שני מכמים מוסלמים השלמים מאורות הגדולים אשר אור תורתם זורח למרחוק ולמדתי שם בישיבות שלהם והם עורולי שלא להיות נע וכד בארץ והקהל של ספרדיים ק"ק המבורג עשו לי טובות הרבה ולכל אנשי בני הגולה השם ישלם פעלם ומשכרתם וערכה להם שנתם כימי עולם וכשנים קדמוניות גם לפי הכשמש

הכשונם עשו כל אנשי ספרד טובות הרבה לאנשי בני
הגולה שלנו כק"ק אמטורדס ובשאר קהלות אשר הם הם
השם ישלם להם גמולות מ"ט מה שעשו בארץ אשכנז
ובפרט הקהלה הקדושה עיר ואם שיכשר א"ק פרנקפורט
טוב הרבה לאנשי בני הגולה שלנו ושאר הקהלות שכדי"כ
זו עשו טובות הרבה לאנשי בני הגולה שלנו השם ישלם
פעלם להיות על מוכנס ימי שלום בארץ לישיב איש תחת
נפכו ותאמתו ופעם אחד הוצרכתי לעיין בספרי הלכותי
לכית הגביר אהרן סיניאור לעיין בספרי של הפוסק השלם
מוהר"ר שלמה סיניאור ז"ל אחיו וזאתי בתוך הספרים
מסכת מגילת תעני' מה שלא ראיתי מעולם כמדנית פולין
על טוב יזכר שמו מוגלגלין וכות על ידי וכאי ועל ידו
כעשה מצוה זו יהיה לו לכת רוח בנ"ע עם נשמת שאר
צדיקים ז"ל מיר אורתי חלני כגבור חיל לעיין בתלמוד
בבלי ותלמוד ירושלמי וירדתי בעומקו של הלכה וברש"י
ובתוספות על כל עניינים הנמצא בהם מוסכת מגילת
תענית זו וכללתי הפירוש של רש"י ותוספות בחד פירוש
ותפסתי אותם בקיצור כמרץ גם תפסתי מוסכת
התלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי הכללתי אותם הכל בפירוש
אחד ע"פ אמת של הלכה ונס פרשתי על המאמרי של
מגילת תענית ומה שלא נמצאו בתלמוד בבלי ותלמוד
ירושלמי והם מחורו פרשתי פירוש מספיק כפי אשר הורני
יון השמים ונס כללתי בפירוש זו פירוש הגולות ורות
שנמצא במוסכת זו ע"פ ספר ערוך חדש ואותו פירוש
כתבתי מחד אחד בספרי וקראתי לאותו פירוש פירו' כולל
של מהר"אה על שם שכולל את הכל מה שכתבתי למעלה
ובגד השני של הספר הזה כתבתי פירוש שלי שחדשתי
ברש"י ותוספות על השטות תמורות שנמצאו במגילת תעני'
ואותם השטות הוה בתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי ירדתי
וכללתי במים אדירים כפי אשר הורני יון השמי' ונס כללתי
בדברי הפוסקים השייכ' למאמרים של מגילת תעני' ע"פ
המסקנא להלכתא ותרצתי הדקדוקים מה שראוי לדקדק
בהם וקראתי זה פירוש מהר"אה על שם שמי' גם

לפעמי' בדרסאות המחולקי' בן מגילת תענית ובין תלמוד
בבלי ותלמוד ירושלמי הפל ישבתי על כבון כדי שילמדו
הכל מוסכת זו בלי פיקפוק כלל :
ואף על פי טרוב הפוסקים מסכימים לדעה זו
שכטלה מגילת תענית אעפ"כ הראב"ד
והרא"ש והטור מסכימי' שלא בטלה מגילת תענית לא לעיין
תעני' יסיד אבל לעיין תענית צדור לא בטלה ורא"ה שלחם
הוא מוסכת תענית גבי יום טוב וימים : ואע"פ שה"רן
דמה את סגרת הראב"ד חקק סוף פ"ק דר"ה בשמשתתא
אם בטלה מגילת תענית או לא אעפ"כ הוכחתי שיותר
מסתבר כדעת הראב"ד ותרצתי שלא יהא קשה על הראב"ד
מספ"ק דר"ה אבל מוסכת תענית הוא קשה על הר"ן לכן
כל שהסכימו הראש והטור לדעת הראב"ד עיין מה
שכתבתי מזה במדושים שלי בפרק י"א ובדעיות כשמעתיא
לעומקה תמצא שגבון דעת הראב"ד וא"כ בזה נסתלק
תמיהת הנ"ל על הטור ורבינו ירוסם שכתבו דברי הראב"ד
כלי חולק ולא כתבו עליו שאין המנהג כן ד"ל הטור ורבינו
ירוסם מסכימים לדעת הראב"ד מוטעם שאמרנו ונס
לפעמים חדשתי בזה הספר פירוש דרושים על אנדות
שנמצאו בספר הזה מתוקים מדגש ונופת זופים וה' יוכה
אותי לגמור ביאור על התורה ע"פ שלשה חלקים שלק
הראשון ע"פ אנדה והסלק השני ע"פ חכמי המקובלים
והסלק השלישי ע"פ הדין כאשר התלמי לחנר' ויען
וכיטן מוסכת זו מגילת תענית אינו נמצא ויש בזה
תופלת גדול לתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי מאותן
המאמרי' של תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי שנמצאו במוסכת
מגילת זו ובפרט בחלוק הכומא' כדי לעיין בו כדי
לזכות את הרבים הנאתי זה הספר לבית הדפוס כמו
שאר הפסוק עשות ספרים הרבה אין קץ ובו נוכח לקץ
הימין ונרתיכו ואכלכו יהפוך לרכון לביאת המשיח
ששמו יגון :

היום יוס' ה' ל' לחודש תשרי תת"ל לפ"ק

אלה דברי המחבר

אברהם בן האלוף והמרום מוהר"ר יוסף סג"ל זצ"ל בן האלוף והמופלג החסיד
מוהר"ר אברהם פריץ סג"ל זצ"ל מקראקא :